

## *De knoppen gesnoeid*

Vandaag een schutting geplaatst. Al wonen we op het dak van de stad, hoog boven het Dal der Mieren, er zijn altijd koppen, bekken, smoelen. God, wat haat ik de mensen. Kst! Vort! In ieder geval heb ik in onze afgezonderde tuin hierboven de bloesem afgeknipt, de knoppen gesnoeid, ik moet toch iets, het kan toch niet gewoon doorgaan alsof er niks is veranderd? Alles barst van het blad, het is niet te stoppen. Overal scheuten en jonge aanwas. (En in de donkerste hoek, stiekem en onaangeroerd, de els. Een grauw boompje dat ooit als verstekeling moet zijn meegekomen in oude aarde. Nu al net zo groot als een kind.)

Schuttingen, hekken, scharen. Anderen graven greppels, smeden sloten, halen bruggen op. Branden steden plat. Maar het komt op hetzelfde neer. Iets willen rechtzetten wanneer het te laat is. Iets willen rechtzetten omdat het te laat is. Beperking, begrenzing, controle: de kleine terts van de onmacht.

Elke dag drijven we verder van haar af, elke stap die we zetten is er een van haar vandaan. Verder leven betekent

verder, steeds verder van haar af. We zetten ons schrap tegen de dagen, maar de dagen zien ons niet staan. Ze sleuren ons mee, voeren ons weg naar plaatsen die een treffende gelijkenis tonen met wat wij kenden. En toch is alles anders. Heeft iemand in onze afwezigheid expres de boel verschoven? We botsen overal tegenop, we blijven telkens haken, omdat we bij god niet weten waar we terechtgekomen zijn.

Ons huis het huis van twee vreemden. Hebben ze een kind? In de stilte is dat niet goed te horen. Voorzichtig tasten we ons een weg. We speuren naar de geur van witte was in schone kamers, de ademzachte rust van de middagslaap. Geluk is iets wat je pas begint te benoemen als je het niet meer kunt vinden. Katoenen gedemptheid, getemperd daglicht.

Stil is het zeker, maar het is de verkeerde stilte. Uit alle kasten, uit alle hoeken kan paniek te voorschijn springen. Overal loert radeloosheid. We zijn op onze hoede, proberen niet te kijken. Niet naar de kleertjes in de wasmand. Maar zeker ook niet naar de wieg, het rode dekentje met de melkvlek, het vliegeniersmutsje. Nee! Niet kijken!! Het is het smerige onheil dat zich vormt, juist in de liefste dingetjes.

We moeten weerbaar worden, op deze manier zijn we veel te kwetsbaar. Als je al schrikt van een baby mutsje ben je niet goed bezig.

Steeds het gevoel dat de boel niet klopt, dat de zaken hier beter geordend moeten worden. Wie heeft de knoppen afgeknipt, verdomme? De tuin kwam juist in bloei.

Ik weet het, ik weet het (de dingen lopen niet zoals ze horen te lopen).

We moeten goed opletten bij wat we doen, want er zijn fouten gemaakt, er is iets fundamenteel verkeerd gegaan. En ondertussen, als een verstekeling in mijn gedachten, het bedrieglijke vertrouwen dat er een oplossing gevonden zal worden. We hoeven alleen maar de zaken op een rijtje te zetten. Als je iets kwijt bent, betekent dit dat je niet meer weet waar je het hebt neergelegd. Goed zoeken dus, ook waar je niks denkt te vinden. Vooral daar. En meteen de boel weer goed opbergen, anders raak je het overzicht kwijt. Als de dingen geen vaste plek hebben, houdt alles op. Voor je het weet trekt het gore verdriet het jurkje-met-de-tamme-dieren aan en laat het expres de kleinste sokjes slingeren.

## *Ontbrekend woord*

Een vrouw die haar man begraaft, wordt weduwe genoemd, een man die zonder zijn vrouw achterblijft, weduwnaar. Een kind zonder ouders is wees. Maar hoe heten vader en moeder van een gestorven kind?

## *De aanzegging*

Op de dag dat het onheil zich aan ons ging voltrekken (en zich als een lelie voor ons openvouwde), hadden wij moeite de aanzeggers te verstaan.

Het leek zich aanvankelijk als een anekdote te kunnen ordenen. Heel lang heb ik de clou proberen vast te houden: hoe wij met de schrik vrijkwamen. Zo gaat het toch altijd? Als je iets overkomt, weet je nooit wát je overkomt. Je tast in het duister. De angst ligt rondom je als een muur, het lukt niet eroverheen te kijken. Wat erachter ligt, ken je alleen van horen zeggen. Het bestaat uit onervaren woorden: woorden die niet weten waar ze het over hebben. Dus wat wij ook vreesden, de goede afloop hadden we klemvast in onze gedachten. Dat was het bekende terrein. We moesten alleen even ergens doorheen. Aan het eind lag de goede oude goede afloop geduldig op ons te wachten.

Daarom verstonden wij de tekenen niet meteen. We zagen niet wat er anders was, en als we het per ongeluk toch zagen, lieten we kennelijk niet op. Hoe vaak kom je de dood tegen zonder hem te zien? Hoe vaak word je gered zonder het te merken?

Het is – achteraf – wonderlijk hoe gewoon alles zich voltrok. De onschuld van mensen vlak voor de catastrofe, de niet te bevatten alledaagsheid waarmee mensen zich in de richting van hun ondergang bewegen. Er is kennelijk, ook dan, geen ander leven dan het gewone leven. In plaats van ons op verschrikkingen voor te bereiden, vroegen wij ons af of we straks nog tijd zouden hebben om zelf te koken of dat we iets gingen halen bij de Chinees. ‘Straks.’ Onze tijd stond nog geklokt op thuis.

Terwijl ondertussen geruisloos onze functies de ene na de andere werden overgenomen door het ziekenhuis.

De hopeloosheid van de toestand wilde niet tot ons doordringen. Hoop is een taai goed. Je hakt het af en het groeit weer aan. Er wordt iets afgenomen, afgesloten, vernietigd en precies op die plek begint de hoop weer te groeien.

Wij, die ons kindje niet meer in onze armen mochten houden, pasten ons onmiddellijk aan. We leerden lippen te lezen, wenkbrauwen, vingers. Zelfs ruggen las ik en schouders, ik las voetstappen, deuren, stiltes. Later kwamen er de apparaten bij, steeds meer apparaten. Ook die leerden we te lezen. We leerden getallen kennen en hun betrekking tot ademhaling, hartslag, bloeddruk. We leerden bepaalde piepjes te negeren en wisten feilloos de diverse infusen en sondes te onderscheiden. Ze leverden ons betekenissen, de enige die we konden krijgen. Alles wilden we begrijpen, in elk feit zochten we houvast tegen het vallen. In het peilloze niets.

‘Ze ligt volgens mij nu lekker te slapen,’ zei je.

‘Ja,’ zei ik.

Want zolang je het kon zeggen, kon het waar zijn.

## *Hooglied*

Haar geboorte ervoeren wij als verliefdheid, alles raakte geladen, betoverd door het wonder van haar aanwezigheid. De wereld, waarin ik zo lang richtingloos was omgegaan, kende ineens een stralend middelpunt. Het is jammer dat de hoge C uit ons taalgebruik is verdwenen, dat torenhoge register waarin de jubelende juichend opgaat, in verbazing nagestaard door de achterblijvers op de begane grond. ‘Gelijk een lelie onder de doornen,’ zeg ik na wat in mijn borst gezongen werd, ‘zo is zij onder de dochteren. Ondersteunt gijlieden mij met de flessen, versterkt mij met de appelen, want ik ben krank van liefde.’

Ze is alles wat ons ontbroken had, zeiden we tegen elkaar. Maar we wisten niet eens wie zij was, dat levende wezen dat op die vrijdagavond om tien voor halfnegen glibberend en spartelend uit jou was getrokken.

Verliefdheid is een staat die aan de identiteit voorafgaat. Net zoals men voor zichzelf geen naam hoeft te dragen (men ‘weet’ wie men zelf is), zo heeft de liefste ook geen naam nodig. Een naam zou haar onnodig in-

perken, ze is gewoon te veel voor één enkele naam. Het verlangen proeft liever kooswoordjes, probeersels van klank die meteen vervangen worden als ze niet meer toereikend zijn. Niets ligt vast, alles is mogelijk. Als je even niet gekeken hebt, ziet ze er alweer anders uit. Een verliefde heeft zoveel tegelijk te onthouden, dat lukt nooit. Steeds weer kijken, weer aanraken. Als een blinde het gezicht lezen met je vingertoppen. Bang dat je ook maar iets mist, iets overslaat, iets vergeet.

De eerste nacht, zij tussen ons in. Vollemaanslicht door het zolderraam, de kussens, de lakens, het behang, alles blauw en zilver. Net als toen, de eerste nacht dat je bij me bleef, en ik mijn geluk niet kon begrijpen. Ook toen volle maan: oeroud toverlicht dat al vele verdwaalde schepen op zee heeft gered. En nu liggen we hier met dit verbazingwekkende hummeltje tussen ons in. Van tevoren hadden we het huis opgeruimd, schoongemaakt, anders ingedeeld. Dingen gekocht. Als de geliefde komt, moet men voorbereid zijn. Maar nu ze hier ligt, in haar eerste maanlicht, haar eerste bed, haar eerste wereld, telt niets meer. Alle zorgvuldig opgebouwde betekenissen storten in één klap in, als torentjes van Babel op een overwerkt bureau. Het laatste woord zal altijd een eerste woord zijn.

## *Gelijkenissen*

Verdwijnt de verliefdheid als de persoon verdwijnt? Waar gaat de verliefdheid heen als het dode lichaam tot as is verbrand? Ze vlucht in gelijkenissen. Het lichaam is van de aarde weggenomen, maar niet al wat eraan doet denken.

‘... uwe ogen zijn als de vijvers te Hesbon, bij de poort van Bath-Rabbim, uw neus is als de toren van Libanon die tegen Damascus ziet. Uw hoofd op u is als Karmel...’ Als ja, als, als. De verliefdheid zoekt een belichaming die zij niet meer kan vinden.

Zoals familieleden een nieuwe telg ontleden op familietrekken, zo probeer ik haar vernietigde toekomst bij elkaar te puzzelen aan de hand van meisjesdingen die ik in het voorbijgaan opvang.

Ook vandaag zag ik op straat weer gedaanten die zij had kunnen aannemen. Er is genoeg waar zij in zou passen. Gebaren, gezichten, gestalten. Daar ligt het niet aan. Ik zag een kindje dat achter op de fiets aan de rug van haar moeder zonder geluid al haar geheimen grimaste, twee vriendinnen van dertien, een dikke en een